

Zadnjih sedam

PRVA RIJEČ

Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine!

LK 23,34

Visiš na križu. Prikovali su te. Nećeš više sići s toga stupa između neba i zemlje. Peku te rane na tijelu. Trnova kruna ranjava ti glavu. U očima ti pliva krv. Rane na tvojim rukama i nogama takve su kao da su ti udovi probodeni usijanim gvožđem. A duša ti je more tuge, bola i beznada.

Oni što su ti sve to učinili stoje uz tvoj križ. Neće da odu, da te barem puste da sam umreš. Čekaju. Smiju se. Čak misle da imaju pravo i da je tvoje stanje očigledan dokaz za to; dokaz da je njihovo postupanje s tobom ispunjavanje najsvetije pravde, bogoslužje s kojim se mogu ponositi. I zato se smiju. Izruguju se, hule. A na te se, užasnije od svake tjelesne boli, svalio očaj zbog takve zlobe. Zar ima ljudi spremnih na takvu podlost? Imaš li išta više zajedničkog s njima? Smije li čovjek čovjeka tako krvnički mučiti? Nasmrt mučiti lažju, podlošću, izdajom, licemjerstvom i podmuklošću te se još graditi da ima pravo, glumiti nevina, pretvarati se u pravedna suca? I to Bog dopušta da se događa u njegovu svijetu? Gromki smijeh i hula neprijatelja da se slavodobitno prolama Božjim svijetom? O Gospode, naše bi srce puklo od bijesa i očaja. Kleli bismo neprijatelje i Boga. Zauralali bismo i kao izbezumljeni trgali ruku s čavla da još jednom stisnemo šaku.

A ti veliš: Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine. Neshvatljiv si, Isuse. Gdje je samo nastala ta riječ u tvojoj ispaćenoj i bolju razrovanom duši?! Neshvatljiv si! Ti ljubiš i svoje neprijatelje. Preporučuješ ih svome Ocu. Moliš za njih. O Gospode, ako nije grijehota reći: Ti ih ispričavaš najnevjerojatnijom isprikom što je ima – da nisu znali. Sve su oni znali. Samo sve nisu htjeli znati! A što ne želimo znati, to ipak znademo u nutrini srca. Ali, mi to mrzimo i ne damo da izroni na površinu svijesti. A ti kažeš, ne znaju što čine. Za jedno ipak nisu znali: za tvoju ljubav prema njima, jer za nju zna samo tko te i sam ljubi. Samo ljubav razumije poklonjenu ljubav.

I nad mojim grijesima izgovori riječi praštanja neshvatljive ljubavi. I za me reci Ocu: oprosti mu, jer nije znao što je činio. Doduše, ja sam znao. Sve. Ali za tvoju ljubav ipak ne.

Daj da se sjetim tvoje prve riječi na križu kad u Očenašu bez razmišljanja tvrdim da opraštam svojim dužnicima. O moj Bože na križu ljubavi, zaista ne znam je li mi itko što dužan što bih mu mogao oprostiti. No i za ovo mi treba tvoje snage da bih oprostio, od srca oprostio, onima u kojima moj ponos i moja sebičnost gledaju neprijatelje.

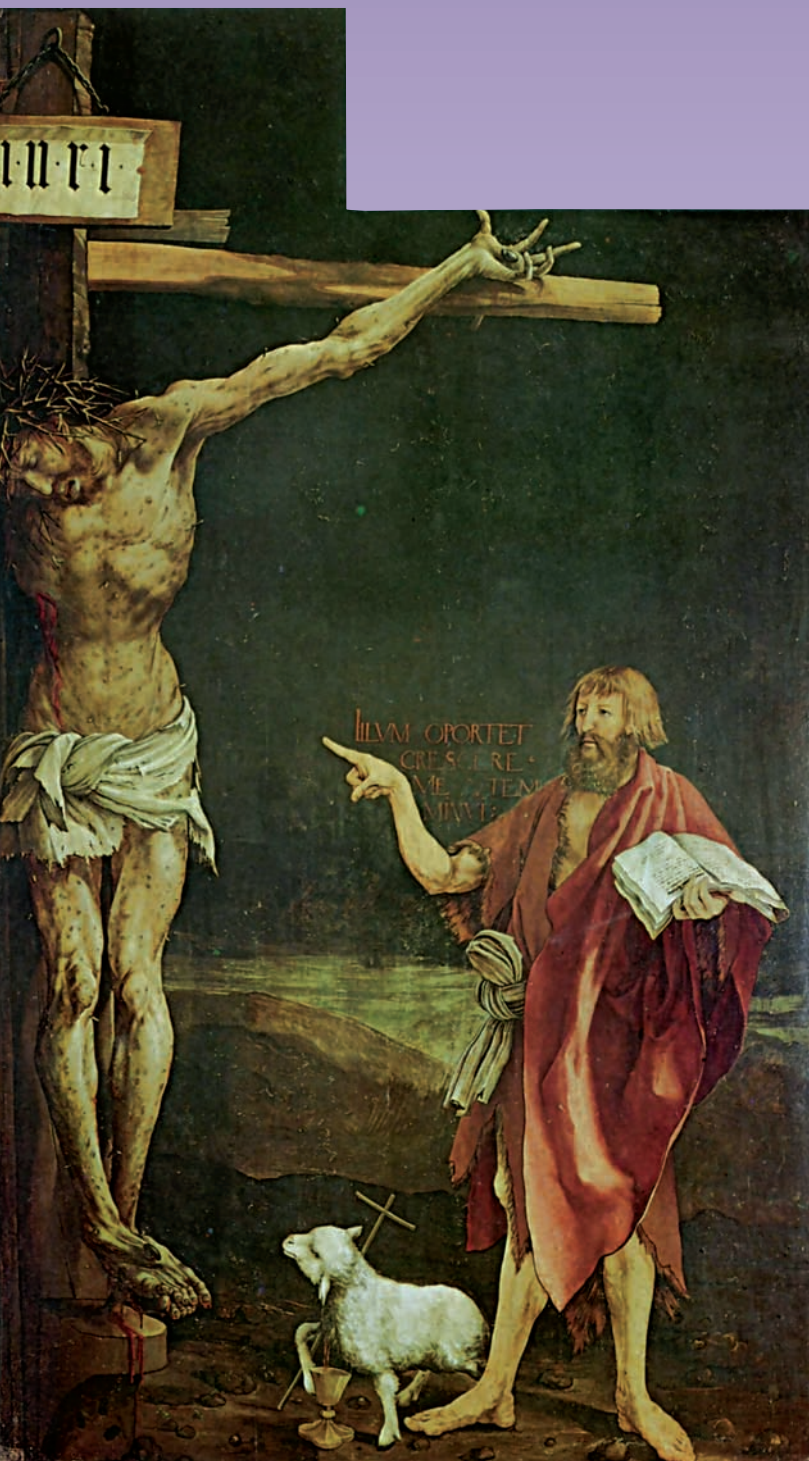

Isusovih riječi

DRUGA RIJEČ

Zaista, tebi kažem: danas ćeš biti sa mnom u raju!

LK 23,43

Ti si u smrtnim mukama – a još uvijek nalaziš mjesta za tuđe muke u svome srcu, do vrha ispunjenu patnjama. Na samrti – i brineš se za jednog lupeža, koji i sam u svojoj patnji mora priznati da njegove paklene, smrtno muke nisu prevelika kazna za njegov opaki život. Vidiš svoju majku – a razgovaraš najprije s izgubljenim sinom. Grcaš bogoostavljen – a govoriš o raju. Oči ti potamniše u noći mrijenja, a ipak vide vječno Svjetlo. Na samrti je čovjek zaokupljen samo sobom, jer je napušten i ostavljen. A ti se skrbiš za duše koje trebaju ući s tobom u tvoje kraljevstvo. O premilostivo srce! O jako i hrabro srce!

Bijedan neki zločinac te moli da ga se sjetiš. I ti mu obeća raj. Hoće li biti sve drugačije kad umreš? Hoće li se život grijeha i opačina smjesta preobraziti čim mu se primakneš? Kad ti izgovoriš riječi pretvorbe nad jednim životom, praštaju se, čak i preobrazuju grijesi i najodvratnija nedjela zločinačkog života, te se više ništa ne može ispriječiti na ulazu k svetom Bogu. Pa priznali bismo i mi nešto dobre volje takvom neotesancu i zločincu, toliko da se jedva provuče. Ali zle navike, opake pohote, surovost i kal, grubijanština – to se valjda ne briše s malo dobre volje i u zadnji čas na vješalima! Ipak takav ne može na brzinu u nebo kao pokornici i pročišćeni, kao sveci, koji nisu ništa činili doli posvećivali i pripremali tijelo i dušu za tripud svetoga Boga! A ti ipak izgovaraš svemoćnu riječ svoje milosti. Ona prodiere razbojniku u srce, pretvara pakleni oganj njegovih smrtnih muka u očinski plamen božanske ljubavi, koja namah preobrazuje sve što je još u njemu djelo tvoga Oca, i sažiže sve što se kao pakosna zloća stvorenja u životu opiralo Bogu. Razbojnik ulazi s tobom u raj tvoga Oca.

Hoćeš li i meni dati milost da nikad ne klonem duhom, da smjelo ištem sve od tvoje dobrote, da sve očekujem? Dati hrabrost da ti rekнем, pa bio i najodbačeniiji zločinac: Gospodine, sjeti me se kada dođeš u svoje kraljevstvo! Gospodine, daj da tvoj križ bude uspravljen uz moju smrtnu postelju. Neka mi tvoja usta uprave riječi: **Zaista, tebi kažem: danas ćeš biti sa mnom u raju.** Neka me ta riječ učini dostojnim da, potpuno posvećen i od grijeha očišćen preobrazbenom snagom smrti s tobom i u tebi, uđem u kraljevstvo tvoga Oca.

TREĆA RIJEČ

Ženo, evo ti sina; Sine, evo ti majke!

Iv 19,26

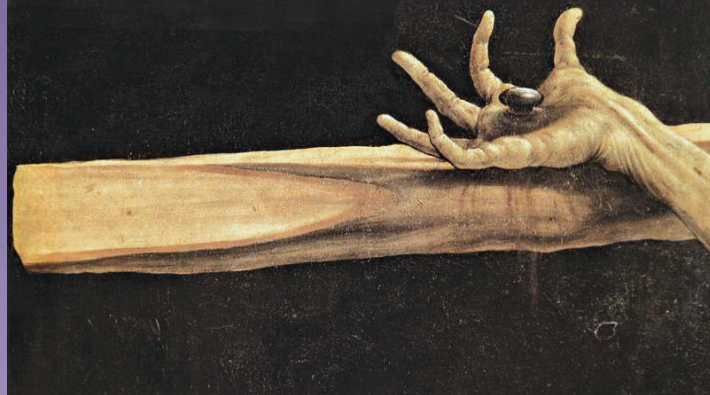
Sad na umoru došao je čas kad opet uza te smije biti tvoja majka. Sad kada se ne traže čudesa, nego valja mrijeti, smije stati uza te ona kojoj si rekao: Ženo, što ja imam s tobom? Još nije došao moj čas (Iv 2,4). Sad je čas u kojem se združuju sin i majka. A taj je čas – čas rastanka, čas smrti. Čas u koji se majci udovici uzima sin jedinac.

I tako još jednom tvoje oko motri majku. Nju, koju ni od čega nisi poštudio. Nisi ti bio samo radost njezina života. Ti si bio i gorčina i bol njezina života. No oboje je bilo tvoja milost, jer je oboje bilo tvoja ljubav. Zato što je oba puta stajala uza te i služila ti, zato si je volio. Baš je time ona zapravo i postala potpuno tvomom majkom. Ta braća, sestre i majka tebi su oni koji vrše volju tvoga Oca koji je na nebesima. U tvojim mukama još uvijek je budna ljubav i nježnost što lebdi između sina i majke. Tvojom su smrću blagoslovljene i posvećene i ove nježne, mile zemaljske stvari što srce čine mekim i zemlju lijepom. Ove vrednote ne mriju u tvome srcu, čak ni satrvenome srcu. I stoga su one spašene za nebo. Zbog toga će nastati nova zemlja, jer si umirući ljubio zemlju, jer si još na samrti, dirnut suzama jedne majke, bio zabrinut za naš vječni spas, jer si se i za vrijeme svoga propadanja skrbio za zemaljsku dobrobit jedne udovice i jednome sinu dao majku i jednog majci sina.

Ali ona nije stajala podno tvoga križa samo kao majka osamljene boli kojoj ubijaju sina. Ona je stajala i u naše ime. Ona je stajala ondje kao majka svih živih. Ona je za nas žrtvovala sina. Ona je za Gospodinovu smrt u naše ime rekla svoje “neka mi bude”. Ona je bila Crkva pod križem, rod Evine djece, ona se borila u borbi svijeta između Zmije i Sina Žene. Pa ako si zbog toga ovu majku dao ljubljenom učeniku, onda si svima nama dao svoju majku.

Sine, kćeri, evo ti majke – kažeš to meni. O riječi vječne oporuke! Pod tvojim križem, Isuse, stoji samo onaj učenik s ljubavlju, koji od onoga časa uzima k sebi tvoju majku. A sve milosti tvoje smrti dijele njene majčinske čiste ruke. Udijeli nam milost da ljubimo i štujemo tvoju majku. Reci i njoj kad gledaš mene bijednika: Ženo, evo ti sina; Majko, evo ti kćeri.

Čisto, djevičansko srce trebalo je da u ime svijeta rekne svoje Da na gozbi Jaganjca sa svojom zaručnicom – Crkvom, s čovječanstvom što je u tvojoj krvi oprano i otkupljeno. Ako me povjeriš srcu svoje majke, onda tvoja smrt za me neće biti uzaludna, nego ću biti nazočan kad svane dan tvoje vječne gozbe, kad se sva stvorenja zauvijek preobražena vječno združe s tobom.

ČETVRTA RIJEČ

Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?

Mt 27,46

Bliži se smrt. Nije to kraj tjelesnog života, koji je izbavljenje i smirenje, nego smrt koja je zadnji ponor, nezamisliva snaga razaranja i patnje. Primiče se smrt, praznina, užasna nemoć, razorna pustoš. Kad sve izmiče, sve bježi, gdje nema ničega osim napuštenosti što ujedno žeže i neizrecivo je mrtva. U toj noći duha i sjetila, u toj pustoši srca u kome je sve spaljeno, tvoja je duša još uvijek u molitvi; ta stravična pustoš bolju poharana srca pretvara se u jedinstven zov Boga. O molitvo bola, molitvo osame, molitvo bezdane nemoći, molitvo napuštena Boga, klanjamo ti se. Ako ti, Isuse, tako moliš, u takvoj tjeskobi moliš, gdje je onda još ikakav ponor iz kojeg se ne bi smjelo zazvati tvoga Oca? Gdje je očaj koji sam ne bi u okrilju tvoje napuštenosti postao molitvom? Gdje još zanimati od muka, a da se ne zna da se i takav nijemi vapaj još čuje usred nebeskog klicanja?

Da bi izrekao svoju tjeskobu, da bi izmolio molitvu svoje beskrajne napuštenosti, počeo si moliti 22. psalam. A tvoje riječi: “Bože, Bože moj, zašto si me ostavio?” prvi su stih prastare tuzaljke što ju je nekoć sam tvoj Sveti Duh stavio u srce i usta starozavjetnome pobožniku kao vapaj u nevolji. Ti, dakle, u svojoj posvemašnjoj mucu, ako se smijem usuditi tako reći, nisi htio moliti ništa drugo, nego ono što su prije tebe molile bezbrojne tisuće. Ti si na neki način za vrijeme svoje velike mise, kad si sama sebe prikazivao za vječnu žrtvu i sam molio liturgijski oblikovanim riječima, i tim si riječima mogao reći sve. Nauči me tako moliti riječima Crkve da mi one postanu riječi srca.

PETA RIJEČ

Žedan sam.

Iv 19,28

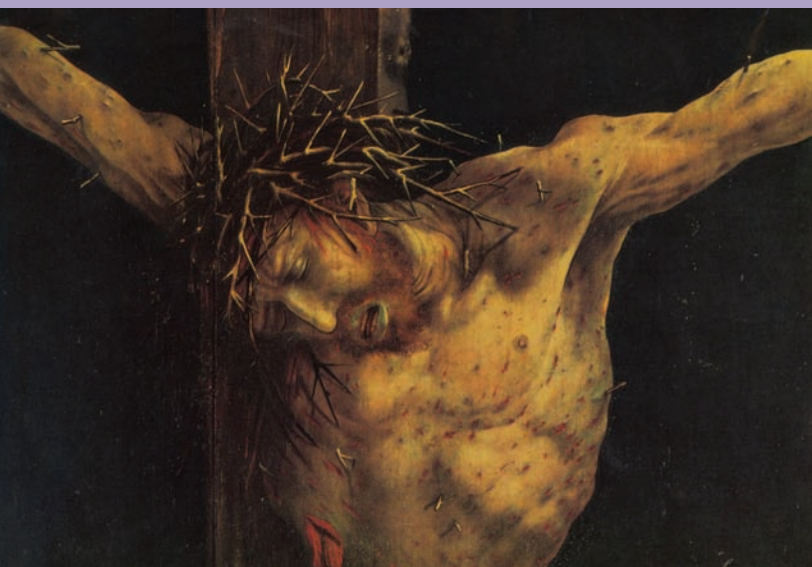
Evangelist Ivan, koji je to sam čuo, spominje ovu tvoju riječ; budući da si znao da je sve svršeno, rekao si da bi se ispunilo Pismo: Žedan sam. I tu si potvrdio riječ psalma koju je Božji duh proročki rekao o tvojoj mucu. Jer se u istom 22. psalmu za te veli: Snaga se moja osušila kao crijep, i moj se jezik uz nepce slijepio. A u psalmu 69,22 stoji o tebi: U mojoj me žeđi octom napojiše.

O Slugo Očev, poslušan do smrti, smrti na križu, ti se ne obazireš na ono što te je zadesilo, nego gledaš na sve ono što te ima još zadesiti, ne gledaš na ono što činiš, nego što ti je činiti, ne gledaš na činjenice, nego na dužnost. Kao da bojažljivo paziš – još i u smrtnom strahu, što smućuje duh i lišava prisebnosti – kako bi se sve u tvome životu uskladilo s vječnom slikom, koja

je stajala u duhu tvoga Oca, kada te je mislio. Tako se ti, zapravo, ne obazireš na nečuvenu žeđ svog iskrvavljenja, živim ranama pokrivena golog tijela, koje je izloženo vrelom istočnjačkom suncu. Naprotiv, ti utvrđuješ – jer do smrti ljubiš Očevu volju – s poniznošću: da, i to je ispunjeno, to što su o meni navijestila proročka usta kao Očevu volju; da, zaista sam žedan. O kraljevsko srce, komu je i patnja, što ludim bijesom prži tvoje tijelo, samo ispunjenje naloga odozgo!

No, ti si tako shvatio svu svoju muku i njezinu jezivu okrutnost. Nalog je to bio, a ne slijepa sudbina; Očeva volja, a ne ljudska zloba; spasenjski čin tvoje ljubavi, a ne podlost grešnika. Ti si propao da bismo se mi spasili; ti si umro da bismo mi živjeli; ti si žeađao da mi nađemo okrepu na vodama života. Ti si izgarao od žeđi da bi kroz tvoja probodena rebra iz srca poteklo vrela žive vode. Na nj si pozvao kad si na svetkovinu Sjenica povikao jakim glasom: Ako je tko žedan, neka dođe k meni! Neka pije tko vjeruje u mene! Jer će iz Mesijina srca poteći rijeke žive vode Duha (Iv 7,37 sl.).

Ti si radi mene trpio žeđ, žeađao si za mojom ljubavi i za mojim spasenjem: kao što jelen za izvor vodom, tako žeađa duša moja za tobom.

ŠESTA RIJEČ

Svršeno je!

Iv 19,30

Zapravo si rekao: dovršeno je. Da, Gospodine, došao je tvoj kraj. Kraj tvoga života. Kraj tvoje časti, tvoga ljudskog nadanja, kraj tvoje borbe i tvoga rada. Sve je prošlo i minulo. Sve je postalo prazno. I tvoj je život protekao. Beznadno i nemoćno. Ali taj kraj je tvoje dovršenje. Jer kraj u vjernosti i ljubavi je dovršenje. I tvoj poraz je tvoja pobjeda.

Gospodine, kad ću jednom shvatiti taj zakon tvojega, a time i mojega života? Zakon koji kaže da je smrt život, samoprijegor vlastiti dobitak, siromaštvo bogatstvo i bol milost, da je svršetak doista dovršetak?

Da, ti si dovršio. Dvršen je nalog što ti ga je dao Otac. Ispijena je čaša koja te nije smjela mimoći. Pretrpio si strašnu smrt. Dvršeno je otkupljenje svijeta. Pobijeđena je smrt. Svladan je grijeh. Nemoćna postade moć duhova tame. Otvorena su vrata života. Zadobivena je sloboda djece Božje. Sada može puhati Duh milosti. I već se počinje polako, kao u praskozorje, rumeni-

ti mračni svijet u žaru tvoje ljubavi, i samo jedan mali trenutak – mali trenutak što ga zovemo povijest svijeta – i on će se zapaliti i zažariti i biti vatra tvoga božanstva, i sav će svijet biti uronjen u blaženo ognjeno more tvoga života. Sve je dovršeno.

Dvrši i mene u svome Duhu, ti dovršitelju cijeloga svijeta, ti Riječi Očeva, koja je sve dovršila u tijelu i svojim mukama.

Hoću li i ja u povećerje svoga života smjeti reći: Svršeno je; izvršio sam nalog što si mi ga dao? Hoću li i ja smjeti moliti tvoju velikosvećeničku molitvu kad padne na me smrtna sjena: Oče, došao je čas... Ja te proslavih na zemlji, dovršivši djelo koje si mi dao izvršiti. A sada ti, Oče, proslavi mene kod sebe (Iv 17,1 sl.) – ? O Isuse, kakav god bio nalog koji mi je dao Otac – velik ili malen, sladak ili gorak, život ili smrt – daj da ga izvršim kao i ti koji si već sve dovršio, pa i moj život, kako bih ga i ja mogao dovršiti.

SEDMA RIJEČ

Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!

Lk 23,46

O Isuse, najnapušteniji, bolju rastrgani, na kraju si. Na onome kraju kad se čovjeku uzima sve, čak i duša i slobodno Da ili Ne; ondje, dakle, gdje je čovjek uzet samome sebi. To je smrt. Tko uzima – što uzima? Ništavilo? Slijepa sudbina? Nemilosrdna narav? Ne, Otac! Bog koji je mudrost i ljubav. I zato dopuštaš da budeš uzet sam sebi. Ti se sam s pouzdanjem predaješ u one nevidljive, tihe ruke koje mi, nevjerni i za svoje Ja uplašeni ljudi osjećamo kao iznenadan, nemilosrdan zahvat kojim nas dave sudbina i smrt. Ti znaš, to su Očeve ruke. I mrijući tvoje potamnjele oči vide Oca, one gledaju u velike, mirne oči njegove ljubavi, a tvoje usne šapću zadnje riječi tvojega života: Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj.

Sve daješ onome koji ti je sve dao. Sve polažeš bez jamstva i pridržaja u ruke svoga Oca. Oh, to je mnogo, teško i gorko. I ti si sam morao nositi teret svoga života: ljude, njihovu podlost, svoj nalog, svoj križ, neuspjeh i smrt. Ali sada je nošenje minulo. Sada smiješ predati sve i sama sebe u očeve ruke. Te ruke drže tako dobro i nježno. Poput majčinih ruku. One objumljuju tvoju dušu kao što se brižno i milo rukama obuhvaća mala ptica. Sada više ništa nije teško, sve je lako, i sve je svjetlo i milost. Sve je u okrilju Božjeg srca, gdje se mogu isplakati svi tereti, jer Otac poljupcima otire s obraza djetetu suze.

Isuse, hoćeš li jednoc i moju ubogu dušu i moj jadni život predati u Očeve ruke? Nemoj tada stavljati breme moga života, breme grijeha na sudačku tezulju, nego u Očeve ruke. Kamo ću bježati, komu li se uteći, ako ne tebi, bratu u mojim gorčinama, ispatniku mojih grijeha? Gle, danas dolazim k tebi. Klečim pred tvojim križem. Cjelivam noge koje me nečujno i odlučno okrvavljenim koracima slijede na zamršenim putovima moga života. Grlim tvoj križ, Gospode vječne ljubavi, srce svih srdaca, ti probodeno srce, velikodušno i neizmjerljivo dobrostivo srce. Smiluj mi se. Prigrli me svojom ljubavlju. Pa kad se jednom primakne kraj moga hodočašća i dan bude na izmaku, kad me okruže sjene smrti, onda i na mome koncu progovori svoju zadnju riječ: Oče, u ruke tvoje predajem njegov duh. O dobri Isuse. Amen.

Iz knjige: Karl RAHNER, *Molitve života*, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, Zagreb 32001, 55-65. Ilustracije: Matthias GRÜNEWALD, *Oltar u Isenheimu*